

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

افت قابل توجه تجارت ایران و اتحادیه اروپا

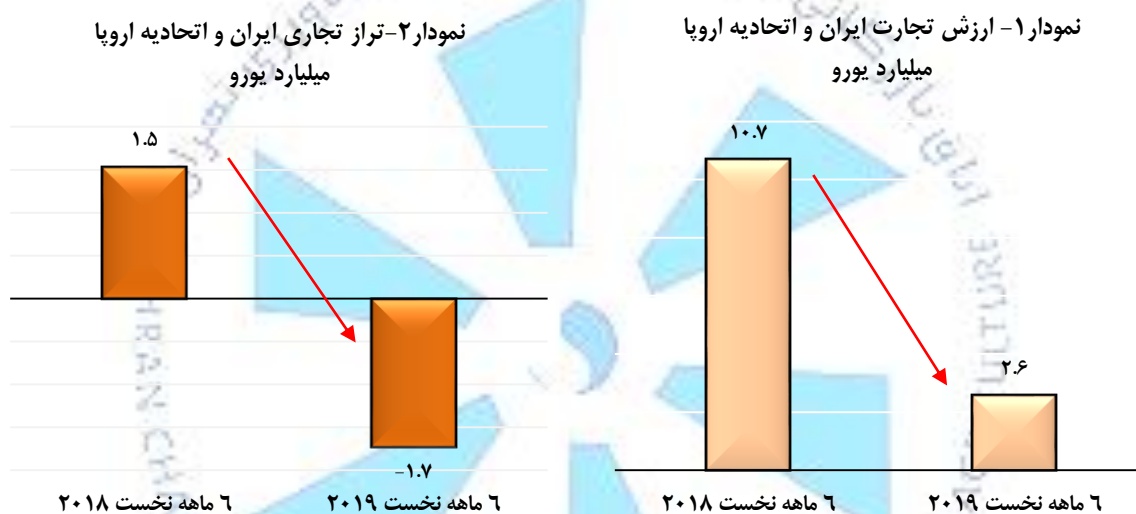
در نیمه نخست سال ۲۰۱۹، ارزش تجارت ایران و اتحادیه اروپا حدود ۲۶ میلیارد یورو بوده که از این مقدار، حدود ۴۱۸ میلیون یورو مربوط به صادرات ایران به اتحادیه اروپا و ۲،۱۴۲ میلیون یورو مربوط به واردات ایران از اتحادیه اروپا بوده است. ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۸ با کاهش ۹۳ درصدی مواجه شده که عامل اصلی آن کاهش صادرات سوخت‌های معدنی، روان‌کننده‌ها و محصولات مرتبط است. ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا نیز ۵۳ درصد کاهش یافته که اصلی‌ترین عامل آن کاهش واردات ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل از اتحادیه اروپا در مدت مذکور بوده است.

تیرگنده: طاهره کریمی دستاویی

شهریورماه ۱۳۹۸

تجارت ایران با اتحادیه اروپا

ارزش تجارت کالایی (صادرات و واردات) ایران و اتحادیه اروپا در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ حدود ۲٫۶ میلیارد یورو بوده که نسبت به ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۸ (۱۰٫۷ میلیارد یورو) ۷۶ درصد کاهش یافته است. این کاهش هم در اقلام کالایی صادراتی ایران به اتحادیه اروپا و هم در اقلام کالایی وارداتی ایران از اتحادیه اروپا مشهود است. تراز تجاری ایران با اتحادیه اروپا که در نیمه نخست سال ۲۰۱۸ مثبت و حدود ۱٫۵ میلیارد یورو بوده در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ دارای کسری و به حدود منفی ۱٫۷ میلیارد یورو رسیده است. علت منفی شدن تراز تجاری ایران و اتحادیه اروپا کاهش حدود ۹۳ درصدی صادرات ایران به اتحادیه اروپا نسبت به مدت مشابه قبل بوده است. در همین مدت کاهش ۵۳ درصدی واردات ایران از اتحادیه اروپا نیز اتفاق افتاده است.

منبع داده‌ها: Eurostat

جدول ۱- ارزش تجارت ایران و اتحادیه اروپا-میلیارد یورو			
رشد (درصد)	نیمه نخست ۲۰۱۹	نیمه نخست ۲۰۱۸	
-۹۳.۱	۰.۴	۶.۱	صادرات ایران به اتحادیه اروپا
-۵۳.۱	۲.۱	۴.۶	واردات ایران از اتحادیه اروپا

منبع داده‌ها: Eurostat

صادرات ایران به اتحادیه اروپا

ایران در نیمه نخست سال ۲۰۱۹ حدود ۴۱۸ میلیون یورو کالا به اتحادیه اروپا صادر کرده که این رقم در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۱۸ حدود ۹۳ درصد کاهش داشته است. عامل مسلط در کاهش صادرات ایران به اتحادیه اروپا در ۶ ماهه ابتدایی سال ۲۰۱۹ کاهش صادرات گروه سوخت‌های معدنی، روان‌کننده‌ها و محصولات مرتبط ایران به کشورهای اتحادیه اروپا (با سهم حدود منفی ۸۹ واحد درصدی) بوده است. علاوه بر این، کاهش صادرات کالاهای گروه ساخت و

معاونت بررسی های اقتصادی

مواد و محصولات غذایی به ترتیب با سهم منفی ۲,۱ درصدی و منفی ۱,۶ درصدی از جمله دیگر عوامل موثر در کاهش صادرات ایران به اتحادیه اروپا بوده‌اند.

نمودار ۳- صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا-میلیارد یورو

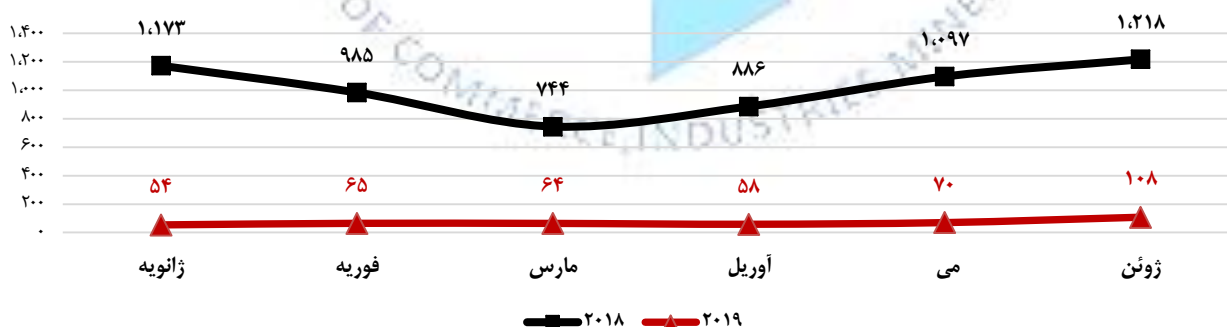

منبع داده‌ها: Eurostat

علاوه بر ارزش صادرات، مقدار صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا نیز در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش چشمگیری داشته و از مجموع حدود ۱۵ میلیون تن در ۶ ماه ابتدایی سال ۲۰۱۸ به حدود ۴۲۷ هزار تن در ۶ ماه ابتدایی سال ۲۰۱۹ رسیده است (کاهش حدود ۹۷ درصدی). با توجه به کاهش بیشتر در مقدار صادرات نسبت به ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا به نظر می‌رسد قیمت کالاهای صادراتی ایران به اتحادیه اروپا در ۵ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش داشته است. بررسی روند ماهانه ارزشی و مقداری صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۹ و مقایسه آن با ماه‌های مشابه سال ۲۰۱۸ در نمودارهای ۴ و ۵ حاکی از کاهش شدید ارزش و مقدار صادرات در ماه‌های ابتدایی سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ می‌باشد

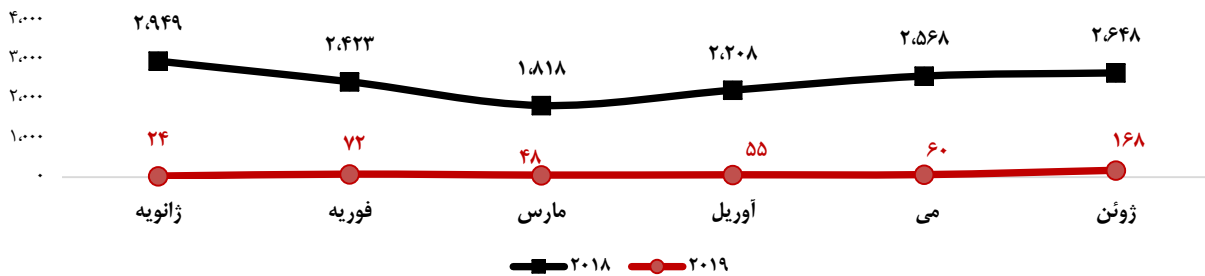
نمودار ۴- روند ماهانه ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹

میلیون یورو

منبع داده‌ها: Eurostat

نمودار ۵- روند ماهانه مقدار صادرات ایران به اتحادیه اروپا در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹- هزار تن

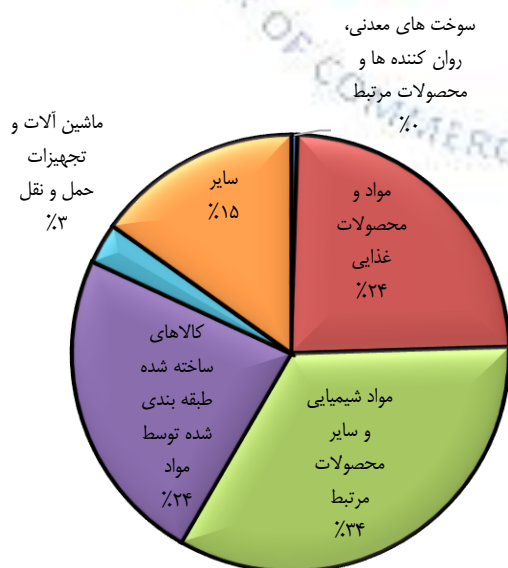

منبع داده‌ها: Eurostat

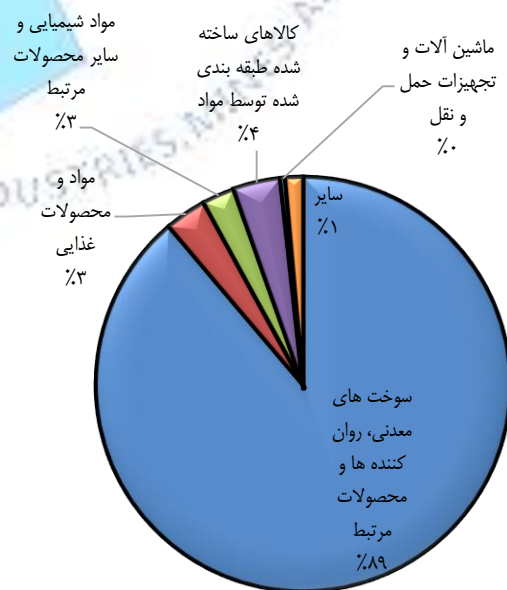
صادرات ایران به اروپا به تفکیک گروه های کالایی

مقایسه گروه کالاهای صادراتی ایران به اتحادیه اروپا در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ و مدت مشابه سال قبل حاکی از تغییر قابل توجه در گروه کالاهای صادراتی ایران به اتحادیه اروپا در سال جاری است. بطوریکه سهم صادرات سوخت‌های معدنی، روان‌کننده‌ها و محصولات مرتبط از کل صادرات از ۸۸ درصد در ۶ ماهه سال ۲۰۱۸ به ۰٫۵ درصد در ۶ ماهه سال ۲۰۱۹ کاهش یافته است. با کاهش سهم صادرات در گروه صادرات سوخت‌های معدنی در ۶ ماهه سال ۲۰۱۸، سهم صادرات در سایر گروه‌ها در ۶ ماهه سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است.

نمودار ۷- صادرات ایران به اتحادیه اروپا در نیمه نخست ۲۰۱۹

نمودار ۶- صادرات ایران به اتحادیه اروپا در نیمه نخست ۲۰۱۸

منبع داده‌ها: Eurostat

صادرات ایران به اتحادیه اروپا به تفکیک مقاصد صادراتی

۴ مقصد عمده صادراتی ایران به اتحادیه اروپا در شش ماهه نخست ۲۰۱۹ به ترتیب ارزش صادرات، شامل کشورهای آلمان، ایتالیا، بلژیک و اسپانیا هستند. با این حال، در نیمه نخست سال ۲۰۱۹ صادرات ایران به اکثر کشورهای عضو اتحادیه اروپا (به جز ۶ کشور) کاهش یافته است. بیشترین کاهش صادرات ایران در ۶ ماهه اول سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۸ مربوط به کشورهای فرانسه، یونان، هلند و اسپانیا بوده است. همچنین موثرین عامل در کاهش صادرات ایران به اتحادیه اروپا، کاهش صادرات ایران به کشورهای ایتالیا (با سهم حدود منفی ۲۷٫۶۰ درصد)، اسپانیا (با سهم منفی ۱۹٫۷ درصد)، فرانسه (با سهم منفی ۱۸٫۸ درصد) و یونان (با سهم حدود منفی ۱۶ درصد) بوده است.

در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۸ صادرات ایران به کشورهای بلژیک، رومانی، بلغارستان، دانمارک، لتونی و قبرس افزایش یافته است.

جدول ۲- مقاصد صادراتی ایران به اتحادیه اروپا			
کشورهای مقصد صادراتی ایران در اتحادیه اروپا	ارزش صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ (میلیون یورو)	رشد صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ نسبت به ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸ (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
اتحادیه اروپا (EU28)	۴۱۸.۳	-۹۳.۱	-
آلمان	۹۹.۶	-۴۲.۹	-۱.۲
ایتالیا	۹۴.۵	-۹۴.۷	-۲۷.۶
بلژیک	۷۵.۴	۳۴.۴	۰.۳
اسپانیا	۳۳.۶	-۹۷.۳	-۱۹.۷
رومانی	۲۲.۴	۱.۸	۰.۰
بلغارستان	۱۹.۴	۲۲.۲	۰.۱
فرانسه	۱۰.۵	-۹۹.۱	-۱۸.۸
هلند	۸.۸	-۹۶.۴	-۳.۹
یونان	۸.۷	-۹۹.۱	-۱۵.۷
انگلستان	۸.۴	-۶۱.۰	-۰.۲
اتریش	۸.۰	-۹۵.۰	-۲.۵
لهستان	۶.۱	-۹۴.۷	-۱.۸
سوئد	۵.۷	-۱۴.۵	۰.۰
کرواسی	۴.۳	-۹۲.۹	-۰.۹
دانمارک	۳.۸	۸.۲	۰.۰
مجارستان	۲.۶	-۹۵.۷	-۱.۰
اسلوونی	۱.۵	-۷۸.۰	-۰.۱
اسلواکی	۱.۵	-۷۰.۰	-۰.۱
لتونی	۱.۱	۵۱۷.۳	۰.۰
لیتوانی	۰.۷	-۷۶.۰	۰.۰
جمهوری چک	۰.۷	-۸۰.۵	۰.۰
پرتغال	۰.۳	-۸۳.۳	۰.۰
فنلاند	۰.۳	-۳۱.۵	۰.۰

معاونت بررسی های اقتصادی

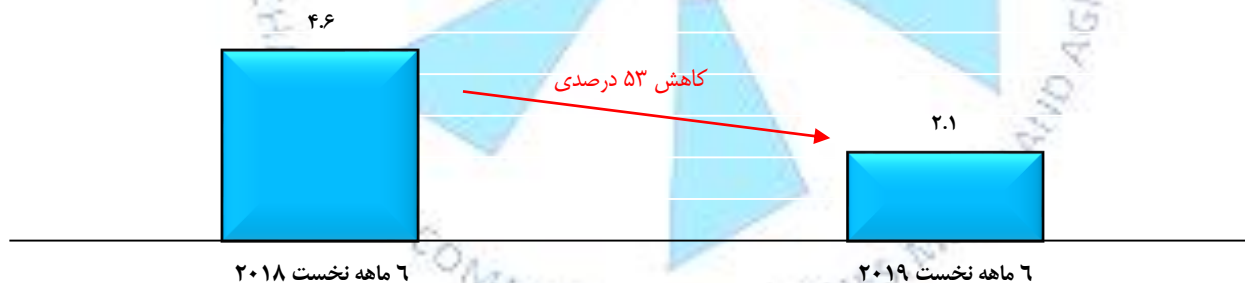
جدول ۲- مقاصد صادراتی ایران به اتحادیه اروپا			
کشورهای مقصد صادراتی ایران در اتحادیه اروپا	ارزش صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ (میلیون یورو)	رشد صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ نسبت به ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸ (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
قبرس	۰.۲	۱۴.۴	۰.۰
استونی	-	-	-
ایرلند	۰.۱	-۹۵.۳	۰.۰
لوکزامبورگ	۰.۰	-۷۲.۰	۰.۰
مالت	-	-۱۰۰	-

منبع داده‌ها: Eurostat

واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا

در نیمه نخست سال ۲۰۱۹ واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا حدود ۲,۱ میلیارد یورو بوده که نسبت به ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۸ حدود ۵۳ درصد کاهش داشته است. مقدار واردات ایران از اتحادیه اروپا نیز در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ حدود ۱۰۶۴ هزار تن بوده که نسبت به نیمه نخست سال ۲۰۱۸ (۹۶۳ هزار تن) با ۹,۴ درصد کاهش مواجه شده است. با توجه به کاهش ۵۳ درصدی ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا نسبت به کاهش ۹,۴ درصدی مقدار واردات به نظر می‌رسد قیمت کالاهای وارداتی ایران از اتحادیه اروپا در ۶ ماهه سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش یافته است.

نمودار ۸- واردات ایران از اتحادیه اروپا - میلیارد یورو

منبع داده‌ها: Eurostat

روند ارزشی ماهانه واردات ایران از اتحادیه اروپا حاکی از کاهش شدید ارزش واردات در ۶ ماه ابتدایی سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ می‌باشد. روند مقداری واردات ایران از اتحادیه اروپا در شش ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نوسانی بوده بطوریکه در ماه‌های فوریه و مارس این سال با افزایش نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال ماقبل، روبرو بوده اما پس از آن با کاهش شدید در آوریل و می مواجه شده و پس از آن در ماه ژوئن با افزایش نسبت به ماه قبل خود، به ۱۷۰ هزار تن و بیشتر از ژوئن ۲۰۱۸ رسیده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۹- روند ماهانه ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا در ۶ ماه نخست ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ - میلیون یورو

منبع داده‌ها: Eurostat

نمودار ۱۰- روند ماهانه مقدار واردات ایران از اتحادیه اروپا در ۶ ماه نخست ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ - هزار تن

منبع داده‌ها: Eurostat

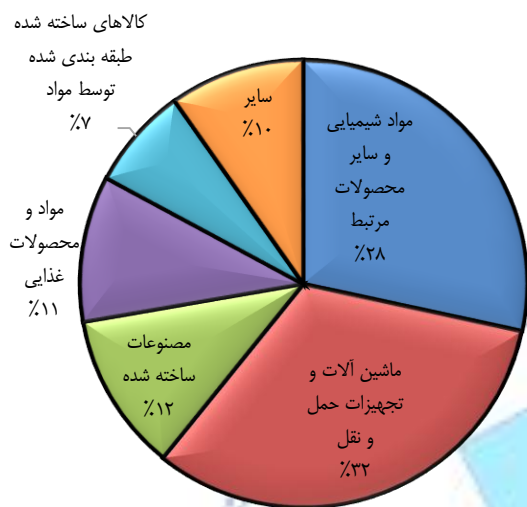
عامل مسلط در کاهش واردات ایران از اتحادیه اروپا در نیمه نخست ۲۰۱۹ کاهش واردات ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل ایران از اتحادیه اروپا (با سهم حدود منفی ۳۷ درصدی) بوده است. پس از آن کاهش واردات مواد شیمیایی و سایر محصولات مرتبط و مصنوعات ساخته شده به ترتیب با سهم منفی ۴,۹ درصدی و منفی ۲,۵ درصدی از دیگر عوامل در کاهش واردات ایران از اتحادیه اروپا بوده‌اند.

واردات ایران از اروپا به تفکیک گروه های کالایی

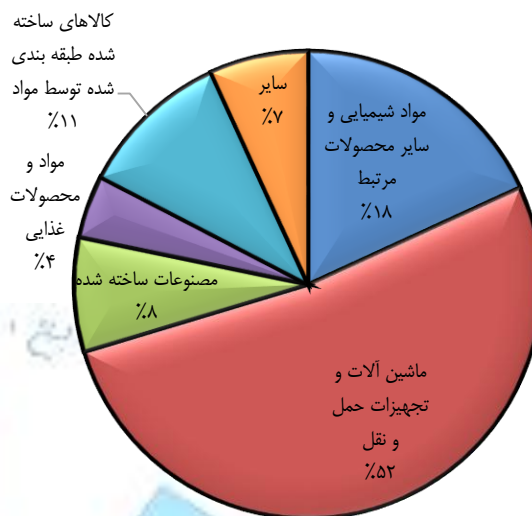
مقایسه گروه کالاهای واردات ایران از اتحادیه اروپا در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ و مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد سهم واردات گروه کالایی ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل و کالاهای گروه ساخت، در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۸ کاهش یافته و سهم سایر گروه‌های کالایی در مدت مذکور افزایش یافته است.

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۱۲- واردات ایران از اتحادیه اروپا در نیمه نخست ۲۰۱۹

نمودار ۱۱- واردات ایران از اتحادیه اروپا در نیمه نخست ۲۰۱۸

منبع داده‌ها: Eurostat

واردات ایران از اروپا به تفکیک مبادی وارداتی

چهار مبادی عمده وارداتی ایران از اتحادیه اروپا در نیمه نخست سال ۲۰۱۹ به ترتیب ارزش واردات شامل آلمان، ایتالیا، هلند و فرانسه هستند. اما مطابق آمار جدول ۳ مشاهده می‌شود که در ۶ ماهه نخست سال ۲۰۱۹ واردات ایران از اکثر کشورهای عضو اتحادیه اروپا (به جز ۲ کشور بلغارستان و قبرس) کاهش یافته است. بیشترین کاهش واردات ایران در ۶ ماهه ابتدایی سال ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۸ به ترتیب از کشورهای لتونی، سوئد، اسلواکی، رومانی و اسپانیا بوده است. همچنین موثرین عامل در کاهش واردات ایران از اتحادیه اروپا، کاهش واردات از کشورهای آلمان (با سهم حدود منفی ۱۴ درصد)، ایتالیا (با سهم حدود منفی ۹ درصد)، فرانسه (با سهم حدود منفی ۶ درصد) و اسپانیا (با سهم حدود منفی ۵ درصد) بوده است.

جدول ۳- مبادی وارداتی ایران از اتحادیه اروپا

کشورهای مقصد صادراتی ایران در اتحادیه اروپا	ارزش صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ (میلیون یورو)	رشد صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ نسبت به ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸ (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
اتحادیه اروپا (EU28)	۲,۱۴۲.۷	-۵۳.۱	-۵۳.۱
آلمان	۶۷۷.۷	-۴۸.۴	-۱۳.۹
ایتالیا	۳۵۷.۱	-۵۴.۳	-۹.۳
هلند	۲۵۲	-۳۵.۴	-۳.۰
فرانسه	۱۶۷.۹	-۶۳.۴	-۶.۴
بلژیک	۱۱۳.۷	-۵۱.۷	-۲.۷
اسپانیا	۹۵.۴	-۶۹.۱	-۴.۷
دانمارک	۸۷.۳	-۲۷.۸	-۰.۷

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۳- مبادی وارداتی ایران از اتحادیه اروپا			کشورهای مقصد صادراتی ایران در اتحادیه اروپا
رشد صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ نسبت به ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸ (درصد)	ارزش صادرات ایران در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۹ (میلیون یورو)	سهم از رشد (واحد درصد)	
-۰.۷	۷۰.۵	-۲۹.۷	انگلستان
-۱.۵	۶۰.۵	-۵۳.۴	اتریش
-۳.۰	۵۴.۸	-۷۱.۷	رومانی
-۴.۵	۳۷.۳	-۸۴.۵	سوئد
-۰.۶	۳۳.۸	-۴۴.۶	ایرلند
-۰.۱	۲۶.۱	-۱۴.۹	اسلوونی
۰.۲	۲۲.۴	۶۸.۱	بلغارستان
-۰.۵	۱۹.۱	-۵۴.۰	لهستان
-۰.۹	۱۶.۰	-۷۱.۵	فنلاند
۰.۰	۱۳.۰	-۱۳.۲	یونان
-۰.۴	۱۱.۵	-۶۲.۴	جمهوری چک
-۰.۱	۱۰.۹	-۱۹.۰	مجارستان
-۰.۲	۵.۸	-۵۵.۸	پرتغال
۰.۰	۳.۱	-۱۱.۰	کرواسی
۰.۰	۳	۴۸.۴	قبرس
۰.۰	۱.۴	-۲۶.۵	لیتوانی
-۰.۱	۰.۹	-۸۴.۳	اسلواکی
۰.۰	۰.۶	-۷۶.۴	استونی
-۰.۱	۰.۵	-۹۱.۷	لاتویا
-	-	-	لوکزامبورگ
-	-	-	مالت

منبع داده‌ها: Eurostat

نکات قابل توجه:

- ✓ اگرچه انتشار آمارهای تجارت کشور از اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۸ تقریباً متوقف و یا محدود شده، ولی خوشبختانه دسترسی به آمارهای تجارت سایر کشورهای خارجی از جمله اتحادیه اروپا محدود نیست!
- ✓ بر اساس آمارهای منابع خارجی مشخص است که تجارت کالایی ایران با بخش اعظم کشورهای عضو اتحادیه اروپا بسیار کاهش یافته به نحوی که منجر به منفی شدن تراز تجاری طی نیمه نخست ۲۰۱۹ شده است. بدلیل سهم قابل توجه فراورده‌های نفتی از صادرات ایران به اروپا، با افت صادرات این گروه از محصولات شاهد منفی شدن تراز تجاری ایران با اروپا هستیم که شاهدهی بر عدم تنوع محصولات صادراتی ایران و در نتیجه آسیب‌پذیری بالای آن از منظر کاهش صادرات نفت است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- ✓ بنظر می‌رسد حتی توافقات قبلی در خصوص باقی ماندن ایران در برجام، مانع از افت تجارت فیما بین نشده و عملاً آنچه موجب رکود تجارت کالایی بین ایران و اروپا می‌شود، نه تأیید دولتهای مرتبط بلکه محدودیت ایجاد شده برای بنگاه‌های اروپایی از سوی تحریم‌های اعمال شده توسط امریکاست و ظاهراً کمیسیون اروپا نمی‌تواند نقشی در تغییر روند تجاری داشته باشد.
- ✓ بخشی از افت واردات کالایی ایران از اروپا با استثنای مسئله تحریم، می‌تواند ناشی از سخت‌گیری‌ها، محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های وارداتی باشد که توسط دولت ایران وضع شده و به صورت مستمر دستگاه‌های ذیربط در حال انتشار فهرست‌های گوناگون از کالاهای ممنوع وارداتی هستند.

